

DYP ve son

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

L 1980 sonrasında ortaya çıkan siyasal oluşumlar arasında DYP'nin özel bir yeri olup olmadığı üstünde yeterince durulmamış bir sorudur. 1980 sonrasında ANAP'ı başlı başına bir tartışma başlatırken ve önce SODEP sonra SHP sosyal

demokrasi-geleneksel CHP çizgisinde ciddi bir kopuşu gündeme getirirken DYP'nin benzeri bir işlev üstlendiğini söylemek güçtür. Bunun nedeni ise basittir: DYP, Süleyman Demirel'in kendi siyasal eylemi için oluşturduğu bir partidir.

Aslında, DYP'nin sosyolojik bir siyasallaşma sürecinde ele alınırsa vurgulanacak birden çok özelliği olmak gerekir. Başlangıçta, DYP, 'geleneksel' DP kadrolarının kendisinde toplandığı bir parti idi. O çizginin her türden değişime ve koşupa kapalı olan kanatlarını içinde barındırıyordu. Bu yanıyla, tek adam yönetimine açıktı. Sözcüsü olduğu kesimler kırsal alanda yaşayan kitleler, köylüler ve küçük esnaftı. Bu kesimlerin sosyolojik tutuculuğu DYP'nin yaklaşımlarını da popülizm

çizgisinde donduruyordu. Demirel'in emir-kumanda zinciri bu oluşumu yeterince ateşleyebilmekteydi.

DYP'nin, Demirel sonrasında geliştirdiği tutucu yaklaşım çok önemli bir nedenden kaynaklanmıştır. Değişen sosyoloji bu partinin tabanını oymuştur. Büyük kente göç kırsal alanı boşaltırken, kentsel dokuda yaşanan karmaşa çok farklı siyasetlerin güç kazanmasına yol açmıştır. Büyük kent varoşları radikal siyasetlere yönelirken DYP'nin tutuculuğu aslında bu hareketin sezinlenmesinden başka bir şey değildi. Büyük kentlerin siyasal İslam'la milliyetçilik arasında bölüşüldüğü düşünülürse DYP'nin niye 1995 seçimiyle birlikte bütün çabasının bu hattı yakalamaya dönük olduğu da anlaşılabilir. Bir siyaset üretme olanağının bütünüyle yitirildiği, taban kitlesinin hızla eridiği bir ortamda doğan boşluk 'din'e ve 'devlet'e yönelmekle ve ilkel bir 'çıkarıcılık'la doldurulmak istenmiştir. Büyük sermayenin ANAP'la, İslami sermayenin RP-FP'yle, orta kesimlerin gene ANAP-FP eksenine özdışleştiği bir ortamda, DSP'nin de kırsal kesimdeki gücü hesaba katılırsa DYP'nin işlevini geniş ölçüde tamamladığından söz edilebilir.

Bu, aslında belli bir yönelimin sonu demektir. Nite-

kim, DYP'deki saltanat kavgasının ardından kurdurulan DTP de aynı belirsizlik ve boşluk nedeniyle hiçbir gelişme sağlayamamış, tükenme sürecine girmiştir. 1995 seçimlerinden sonra parlamentoda her beş üyeden birisi parti değiştirmiştir. Bu, Türkiye sosyopolitiğinin hareketliliğiyle ilgili bir durumdur. Böyle bir dağılıp toparlanma döneminde net ve sert bir ideolojik belkemiği olmadıkça hiçbir partinin ayakta duramayacağı bellidir.

Son gelişmeler, DYP'nin bir sona doğru itildiğini göstermektedir. Yeni hükümet kurma sürecinde atılacak adımlar belli ki, DYP-FP ittifakını çözmeye dönüktür ve bu gerçekleştirilecektir. İkincisi, DYP, yeni hükümetin yörüngesi nedeniyle, etkili bir ikinci çözüm süreci yaşayacaktır. Bu dönüşümlerin 1999 seçimlerine kadar netleşmemesi ve elbette DYP tabanının da belli bir güç ifade etmesi bu partiyi yok olmaktan kurtaracaktır. Kaldı ki, bir geleneğe sahip hiçbir siyaset mutlak bir yok oluş yaşamaz ama DYP'nin artık bir daha toparlanamayacağı kesindir. Bu ise yalnızca DYP-DTP hattının değil, bizzat Demirel siyasetlerinin tarihsel sonu demektir. Son gelişmeler de galiba asıl bu ışıkta değerlendirilmelidir.